

Sygn. akt I UK 142/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania B. G.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.  
o emeryturę,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2016 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].  
z dnia 9 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił apelację B. G. od wyroku z dnia 26 lutego 2014 r., którym Sąd Okręgowy w T. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 26 lipca 2013 r. odmawiającej prawa do emerytury.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię, a to art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) w związku z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie) oraz w związku z pkt 24 działu XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do tego

rozporządzenia, przez przyjęcie, że wykonywanie dodatkowych prac administracyjno-biurowych wyklucza możliwość przyjęcia, iż wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych wykonując specjalistyczny dozór inżyniersko-techniczny nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz odmowę zakwalifikowania spornych okresów zatrudnienia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach; 2) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: a) art. 233 § 1 w związku z art. 391 k.p.c., przez dokonanie dowolnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz art. 382 k.p.c., przez pominięcie materiału dowodowego; b) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c., przez brak należytego uzasadnienia zaskarżonego wyroku; c) art. 386 § k.p.c., przez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieuchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji pomimo nierozpoznania przez ten Sąd istoty sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono: 1) oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, gdyż Sąd drugiej instancji - dzieląc w całości stanowisko Sądu pierwszej instancji przyjmujące za podstawę prawną rozstrzygnięcia uregulowania zawarte w art. 184 oraz art. 32 ustawy emerytalnej w związku z § 2 rozporządzenia oraz w związku z pkt 24 działu XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia - wydał wyrok rażąco naruszający powyższe przepisy oraz - pomimo przyjęcia ustaleń Sądu pierwszej instancji - dokonał nowych ustaleń stojących w sprzeczności z ustaleniami dokonanymi w postępowaniu pierwszoinstancyjnym; 2) potrzebą wykładni powyższych przepisów z uwagi na wyłaniające się na ich tle poważne wątpliwości oraz niejednołite stanowisko w orzecznictwie sądów; 3) występowaniem istotnych zagadnień prawnych wyłaniających się na tle art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 27 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia oraz w związku z pkt 24 działu XIV wykazu A, a mianowicie: a) czy wykonywanie - obok bezpośredniego dozoru inżyniersko-technicznego nad

pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych - również dozoru pośredniego (za pośrednictwem brygadzystów) w tym samym miejscu pracy i w tych samych warunkach pracy jest okolicznością uzasadniającą odmowę uznania pracy za wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych; b) czy wykonywanie przez pracownika (majstra, kierownika budowy, kierownika grupy robót) takich czynności jak udział w cotygodniowych, krótkich naradach dotyczących bieżących problemów na prowadzonej budowie, prowadzenie dokumentacji budowy i dokumentacji technicznej, ustalanie zapotrzebowania na materiały, wskazywania pracowników do zwolnienia/ukarania lub zgłaszania zapotrzebowania na dodatkowych pracowników, mieści się w zakresie sprawowania bezpośredniego dozoru inżynieryjno-technicznego; c) czy wykonywanie przez pracownika dodatkowych czynności biurowo-administracyjnych w niewielkim wymiarze czasu i w przeważającej części przed godzinami właściwej pracy budowy (przy przyjęciu, że czas trwania pracy na budowie wynosi 8 godzin) bądź po jej zakończeniu, jest okolicznością uzasadniającą uznanie, że pracownik nie wykonywał pracy w postaci dozoru inżynieryjno-technicznego w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy przyjęciu, że pracownik miał nielimitowany czas pracy; d) czy przy ocenie stałości i wymiaru wykonywania przez pracownika dozoru inżynieryjno-technicznego nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych powinno uwzględniać się jedynie sam charakter wykonywanych przez niego czynności i fakt, czy wchodzi one w zakres dozoru inżynieryjno-technicznego, czy również, przy ocenie czynności dodatkowych z zakresu prac administracyjno-biurowych niezwiązanych bezpośrednio z tym dozorem, a wynikających z zakresu obowiązków, iż czynności te wykonywane są w tym samym miejscu pracy, w którym wykonywany jest sam dozór inżynieryjno-techniczny, a co za tym idzie, w tych samych warunkach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.).

Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości

lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu

dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania żadnej z tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Po drugie, ograniczając się do wskazania za potrzebę wykładni art. 184 i art. 32 ustawy emerytalnej w związku z § 2 rozporządzenia i w związku z poz. 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do tego rozporządzenia, skarżący nie przeprowadza jakiegokolwiek wyводу jurydycznego celem wykazania, jak - w jego ocenie - przepisy te powinny być interpretowane ani nie przywołuje jakichkolwiek rozbieżności w orzecznictwie. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Po trzecie, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga

oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Po czwarte, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie, iż przepisy rozporządzenia, jako szczególne, nie podlegają wykładni rozszerzającej i „dopasowywanie” prac wymienionych w skreślonym wykazie C załącznika do rozporządzenia, do prac objętych wykazem A tego załącznika należy uznać za *contra legem*, zwłaszcza że wykonywanie pracy wymienionej w wykazie C również w stanie prawnym obowiązującym do wejścia w życie ustawy emerytalnej nie było przesłanką nabycia prawa do emerytury w wieku określonym w § 4 pkt 1 rozporządzenia, lecz jedynie uprawniało do jej wzrostu (por. np. wyrok z dnia 21 grudnia 2004 r., I UK 96/04, LEX nr 979167). Podkreśla się, że niedopuszczalne jest przyporządkowanie do wykazu A (obejmującego prace związane z kontrolą i dozorem inżynieryjno-technicznym) pracy zakwalifikowanej jako praca z zakresu nadzoru budowlanego i przyporządkowanej do wykazu C, chyba że ujawniono okoliczności wskazujące na inny zakres lub rodzaj świadczonej pracy (por. wyroki z dnia 23 lutego 2006 r., I UK 164/05, LEX nr 272579 oraz z dnia 9 kwietnia 2008 r., I UIK 316/08, LEX nr 707858). Już tylko z tego względu nie wiadomo, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie formułowanych przez skarżącego wątpliwości, skoro ze stanu faktycznego sprawy wynika, że nie wykazał on, aby w którymkolwiek ze spornych okresów wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace określone w wykazie A, dział XIV, poz. 24. Ustalenia tego skarżący nie podważa stosownymi zarzutami obrazy przepisów postępowania (w myśl art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. podstawy skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, do której to sfery art. 233 § 1 k.p.c. odnosi się wprost). Tymczasem dało ono Sądowi drugiej instancji, między innymi, podstawę do dokonania ceny, że czynności nadzorcze wykonywane przez skarżącego jako kierownika budowy nie podlegały zakwalifikowaniu do tego wykazu, ale stanowiły czynności przyporządkowane do wykazu C.

Z tych względów na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[l.n]